

GOELIO DIAOULEK LANDREGER

RENAN AR JUDAS

Bretonned ma C'henvroïz,

N'eus ket c'hoaz forz pell, deuz lein kador Kampr an deputed, eur ministr didalvez ha divergont, roet dean an dorn en Franz, gant ar franmasonet, e vabouzé louz, en eur c'hoarzin, hag a graine'hé, ken louz all, war hon bro Breiz-Izell ha war ni oll, guir Vretonned.

Ar ministr fallagr-ze, eur c'hoz kloarek difroket, evel Renan ar Judas, e oar brema, michanz, rag hen disket zo dean, nevez-zo, hag hen n'eo ket ar Vretonned ar gwella deuz ar Francizien, hag hen n'int ket tud a galon, tud ha na grenont ket dirag ho skeud, tud ha na zouzont ket dirag frinkerien bro-c'hall, tud en eur gir, prest, ma ve red da rei ho buez, ewit difenn ar relijon, difenn ine ho bugale, difenn ar *Justiz* hag al *Liberté* !

Combes hag he skipaill, keit hag ema an tu krenv gant'hé (na vo ken pell, damnet a vo) a fell d'hé mont war arog, m'ont beteg ar penn pella, *jusqu'au bout*.

Ha petra n'ho deuz hi ket groit daou yloaz-zo enep d'hon Bro Breiz-Izell !

Skei'reont a dreuz hag a hed, evel tud dall ; skei'reont war hon bro, skei'reont, dreist-oll, war al leanezed, ar soeurezed, ar frerien, ar venec'h, ar veleien, ha touet ho deuz, an dud milliget, zo an'hé, distruj hon oll skolio kristen, teurel hon bugale war an hent, pe ho rei, en despet deomp, da vistri ha da vestrezed skoll, karget d'ho digristenni.

Setu aze lod deuz an torfego greit eneb da Vreiz-Izell ha setu ama an dismeganz nevez e ma potred vrao ar *bloc*, en tenn d'ober d'hon bro.

Combes an euz laret dont zouden da Landreger, ha dont a reio, marfad, ha na ve ken nemed ewit disfiell ar Vretonned, disfiell ar gatoliked, Hen kaout a rer dre oll, lec'h ma ve eun taol fall benag, eul lousoni benag da ober enep ar relijon.

Laret hen eus dont ; daouist 'wit-ze hag hen a deuio ? Aonik eo, hervez lerer, ha marteze, bete gout, na domfe reiz'hé ler, e kavo eun digare benag da chom e Paris.

Mar deu, afad, beomp dinuc'h war gement-ze, 'vo groit dean eun digemer deuz ar gwella, diwar hon dispign, 'vel just, rag ni a baeo ar skoden.

Ia digemered mad a vo gant eur rummad Aotrone, krag-aotrone, frinkerien hag a diredo deuz pevar c'horn ar vro 'wit hen ambroug hag he skipaill, ha bea deut mad ganthe.

Zellet kentoc'h deuz ar mogerio, e kement keriadenn a zo, hag e welfet hanoio an dud a doare zo karget da rei

Stad zo en'he, ken a zo, ha petra 'ta ! pebez devez kaer ewithe ! Darn an'he zo pinvik, o vea m'ho deuz kaet leve n'ho c'havel ; darn all afad, allas ! eo berr ar peuri gant'he, e ma ho zeod eun hanter troatad er meaz euz ho geno, ha marteze, na laran ket nan, ho losten er meaz euz ho brago.

Oll, heb mar, e z'int taget gant ar sec'het, sec'het an aour melen, pe see'het an henorio goniduz. Eun tam guerzbutun hag eur pred mad 'rafe plijadur d'eur rum. Eur seien pe eur meudad ruban e lakfe ar rum all da lenva, da vouela gant ar joa, ha zoken da goll ar penn.

Ia, me anve, ha c'houi, marfad ive a anve meur a aotro, hag a rofe, evel eur c'has he lost 'wit eun tam pesk, he ine d'an diaoul, hag he lod er baradoz da biou a garo, ewit kaout, eun tam ruban, ru, pe c'hlaz, pe neuz forz pesort liou.

Ha setu perag 'vo kals, kals Aotrone en goelio diaoulek Landreger.

Komzomp brema deuz ar goelio-ze, 'rer kement a drouz ganthe.

'Ver eta o vont da sevel eur skeuden da Renan, war leur-gear Landreger, e harz, prest aoalc'h, ar bez ken kaer savet da Sant-Ervoan, ar sant-ze hanvet ganeomp oll, honor ha sikour hon bro, ar zant-ze ken karet en Breiz-Izell. Ia, ia, Renan hen devo he skeuden hag ar skeuden-ze vo beniget gant Combes, *mevel bras ar franmasoned*, an drizek a viz gwengolo kenta.

E dro d'ar skeuden-ze, hag a zo eun dismeganz deuz ar gwasa groit d'hon bro gristen ha da oll Gatoliked Breiz-Izell, 'vo gwelet o tarnijal, eleiz a Aotrone, diredet da Landreger, war eun digare pe eun all, an darn vuia an'hé siouas ! war eun digare fall.

Petra fell d'an Aotrone-ze, nemet goapaet ar relijon, hag ober etouez ar Vretonned, labour milliget an diaoul, da laret eo rei tro d'he da na'ch prest avoalc'h ho fe gristen.

Na glaskin ket a droio 'wit hen laret : an Aotrone-ze, oll pe war hed nebeud, zo dindan dorn ar franmasoned hag a zo franmasoned ho-unan da laret eo enebourien touet an Iliz Zantel hag he bugale. Mar n'em vodennont e Landreger, eo ma zo eno eun taol fall da ober, ha birvi'reont gant ar c'hoant da dont a benn deuz ho zaol.

Oll ho defoient debron-komz ; ar re an'he a gomzo, a reio prezegenno stipet, koant ha flour diwar benn Renan a saooint beteg an env, diwar benn ar relijon nevez invanted gant Konseiller general Landreger, diwar benn dallertez ar Vretonned n'anveont ket ar « progrès » ha na

fell ket d'he c'hoaz dilezel gizio ho zud koz ewit digemer ar « *civilisation modern* » 'rofe d'hé ar baradoz war an douar.

Me oar, a drugare Doue, ar prezegenno dibouell-ze a dremenno dre eur skouarn hag a ielo er meaz dre ar skouan all heb ober kalz noaz d'ar re ho selaou. Koulskoude, lerit d'in hag hen n'eo ket eur vez evidomp oll a c'helpoù neuz forz pesort bourc'hiz trelated drouk-komz evel-ze n'hon bro gristen, eneb da gement tra zakr ha zantel a zo.

Klevet am euz, ha kredi avoalc'h a ran kement-ze, a zo tud iaouank kalonek en Breiz, goad beo n'ho goazio, hag a zo troed da difenn honor ho bro ha da gas al lamponed da chouka.

Hag en gwirionez, perag e saver e Landreger, eur skeuden da Renan ? Hen laret a rin heb marc'hata, na troiata.

N'it ket da gredi d'eoc'h a ve abalamour m'eo ganet Renan e Landreger, abalamour ma eo bet eur skrivagner deuz ar c'henta, eun den a bluen disket bras, eun den a skiant sort ve kaet neubeud. Nan, nan, n'eo ket ar breizad. zo c'hoant da honori, n'eo ket mui ar skrivagner bras, nag an den guiek leun a skiant.

N'eo ket ive, marfad, madoberour he genvroiz, ha neu-beutoc'h c'hoaz an den a skouer vad.

Piou 'ta neuze ? He vignoned ho-unan hen lar rez avoalc'h. Kant ha kant gwech all ho deuz ansavet heb klask troio.

An hini a fell d'hé honori eo an Doctor hen deuz skrivet *Buez Jezuz*, da laret eo « *l'immortel auteur de la Vie de Jésus* » da laret eo, an hini hen deuz nac'het e oa Jesus guir Doue, tremenet Jesu c'haouiat, laret e oa Jesus eun den dispar, mar keret, mæz eun toueller, eun trompler, an hini hen eus nac'het oa Mari Mam da Zoue, ha nac'het war eun dro kement gwirionez zo disket deomp a beurs Doue hag eo red deomp anveout ha kredi ewit bea zalvet.

Nac'het hen euz zoken e 'oa eun Doue, Krouer an Env hag an douar. Ewit Renan, na zo na Doue, na Baradoz nag Ifern, ha ne oar ket, emea, pe zo, pe na zo ket eur vuez all goude ho ma.

Ia, setu aze ar Renan a fell d'eur bagad lamponed didalvez a deufe ar Vretonned da honori, diwar digare eo ganet n'hon bro Breiz-Izell, eo ganet en Landreger, hag hen deuz roet kalz a sked. d'he vrô.

Pesort sked, eta, mar plij ? Renan a viskoaz n'eus greit fae war Vreiz-Izell. « Breton ez'on ganet, emea, Gascon on deut da vea, neus ken tam breton abed enhon. »

Renan a viskoaz, hen euz groit fae war Landreger. « E Landreger, emea, e kustum bea kalz a dud troed war ho spered. » (Tréguier a d'ordinaire beaucoup de fous.)

Renan a viskoaz, hen eus groit fae war Franz.

E kerz brezel ar Prusse, pelec'h oa Renan ? Oh ne oa ket deut da rein an dorn d'hon soudardet ; nan, chomet e oa sioul ha brao en Paris da veva n'he eaz, hag evel a lere he-unan, petra râ ze dean pe vije koll ar Franz, pe na vije ket.

Pesort wel eo bet Landreger diouz Renan ? Petra hen

euz-an groit evit Landreger, hen pehini a nevoa aour hag arc'hant da rozellat ?

Ac'hanta neuze, perag ober kement-ze a lorc'haj diwar he ben, perag ober kement-ze a ardou ewit renta d'ean eun honor ha n'hen deuz ket goneet ?

C'hoaz eur wech, netra na zo sklaëroc'h da welet, da Renan ar Judas, da Renan ar « *blasphemateur* », da Renan an treïtour eo 'vo kinniget ezanz gant Combes, Kergézec hag ho skipail digristen.

Ha n'in Bretonned, ni tud a fe, ni pere a gred a greiz kalon eo Jesus gouir Vab Doue n'em c'hoit den dre garantez evidomp, ni pere e oar eo Mari Mam da Doue hag hon Mam ive, ni pere en em bliy o zelle Z. Ervoan, evel honor ha zikour hon bro, petra refomp e kerz goelio diaoulek Landreger ?

Ha bea hon devo n'in ar galon da n'em veski gant enebourien hon fe, enebourien Jesus, enebourien Breiz-Izell hag ar Franz ?

Ha kaout reio ganeomp eo hon dever unani hon mouez gant mouez ar Judevien aheurted a deuio da Landreger ewit krial 'vel a reint ho-unan « malloz da Jesus ha d'he Iliz ».

Ha na kaosket deomp-ni kentoc'h, ar pez a rafemp ar gwella, eo chom peb hini er gear, chom peb hini n'he iliz parroz, d'adori hon Zalver J.-C., ha da rei dean eun digoll deuz an dismeganz vo groit dean, an deiz-ze, gant ken liez a gristen fall hag aheurted ?

Oh ! me oar, goelio hudur Landreger zo temptuz. Eno michanz 'vo jolori, eno marfad vo plijadur da bep unan goalc'h he galon, eno vo gwelet ar pez n'hon deuz biskoaz gwelet kement all ha na welfomp biken !

Ha goude pesort well a vesomp-ni ? Na ve ket groit a c'hoap digoust deuz an Aotro Doue ; hen gwelet 'vo siouaz ! ar goelio ma a denno war hon bro ar walen a gasti, ha paea refomp ker an dismeganz vo groit da Jesus, da Vari, da Z. Ervoan binniget ha da galotiked Breiz-Izell.

Brema 'fad, da bep hini d'ober 'vel ma kar. Na greda ket 've eun drouk, pell ac'hane, mont da voelio Landreger ; oh nan, bete koulskoude, ma vo, ewit diskouel hon fe, dirag hon enebourien, evit diskouel dirag an oll, ez 'omp c'hoaz, kaer zo hon gwaska, tud kalonnek, guir Vretonned, gwir Gristenien.

« Oh, a lere Clovis, nevez-vadeet, en eur glevet histor Passion hon Zalver, oh ! ma vijen bet eno gant ma zoudaret ! »

Petra hen divije groit Clovis, nemed disenn Jesus eneb ar Judevien ?

Ac'hanta, ha ni, mar veomp en goelio Landreger, pa vo ar franmasoned traitour o veuli Judas, o c'hoapaet Jesus hon Zalver hag hon Doue, petra refomp-ni, d'hon zro, mar na n'eo disenn hon mestr, hon Zalver eneb he enebourien ?

Nac'hont ar re ma, pez a garfoint, da heul Renan, eo Jesus guir Vab Doue, ni deuz hon c'hoste a grio a bouez hon fenn : « Gloar, honor, bennoz ha meulodi da Jesus guir Doue, gloar, honor, bennoz da Vari Mam Doue, brema ha da viken ! »